

БЕРДЯЄВ Сергій Олександрович (псевд.: Корней Михайленко, Аспид, Обухівець та ін.; 1860, с. Обухів, нині місто Київ. обл. — 06(19). 11. 1914, Київ) — письменник, лікар, видавець, редактор, публіцист, мистецтвознавець. Брат **М. Бердяєва**. Освіту здобув у Колегії П. Галаґана та Мор. корпусі. Вивчав медицину за кордоном. Працював лікарем. Вийшов у відставку й цілком присвятив себе літ. та журналіст. діяльності. Друкуватися почав у 15–16-річ. віці. Від серед. 70-х рр. 19 ст. з'являлися його вірші, оповідання, статті у столич. та провінц. виданнях, зокрема в журналах «Всемирная иллюстрация», «Будильник», «Свет и тени», «Осколки», «Иллюстрированный мир», «Живописное обозрение», «Век», «Эпоха», «Наблюдатель», «Восход», «Русский вестник», «Русское обозрение», «Вестник Европы». Основу літ. доробку складають вірші рос. та укр. мовами, їх (від 1881) друкували київ. газети «Заря» та «Труд». Проз. творів небагато, і всі вони вміщені в газетах. Серед них — «Рибарь душ людських. Философский этюд», «Коли вона дізналася?». За відсутності в Україні період. друку українською мовою, Б. від 80-х рр. 19 ст. почав друкуватися за кордоном у зх.-укр. виданнях: «Зоря», «Діло», «Буковина», «Руслан», «Літературно-науковий вісник», «Страхопуд», «Господарь», «Слово», «Дзвінок», «Народна часопись», згодом у київ.: «Громадська думка», «Рада», «Шершень». Його твори з'являлися в укр. декламаторі «Розвага» (1908), в антології укр. поезії «Українська муза» (К., 1908), у зб. «Вінок Т. Шевченкові» (О., 1912). Збереглося листування з О. Маковеєм. Б. переклав російською мовою його десять «Гірських дум» та вірш «Цивілізація». У свою чергу, О. Маковей видрукував багато віршів Б. у «Буковині». Листувався з І. Франком, який умістив окремі його вірші до зб. «Акорди» (Л., 1903). Б. перекладав нім. і рос. мовами твори М. Вороного, М. Старицького, О. Мордовцева, О. Федьковича. Цікава сторінка творчості Б. — вірші про діячів літ-ри й мистецтва. Автор багатьох публіцист. статей, опубл. не тільки у вітчизн. пресі, а й у зарубіж. виданнях. Його статті — це реакція на важливі

культурні та громад. події, серія публікацій про сучасне становище Заходу, оцінка діяльності Держ. думи й місц. самоврядування, характеристики громад. та політ. діячів світу, некрологи, статті антиклерик. змісту, викриття реакц. преси, засудження нац. ворожнечі та її трагіч. наслідків. Б. знав майже всі європ. мови, перекладав з рос. на укр. й навпаки, з нім., франц., лат., англ., швед., норвез., іспан., португал., італ., новогрец., угор., чес., польсь., болгар. мов. Буваючи за кордоном, установив зв'язки з соціаліст. пресою Заходу, опублікував багато статей у період. виданнях Парижа, Берліна, Дрездена, Відня. Працював як театр. критик, оглядач, рецензент. Брав діяльну участь у роботі Київ. літ.-артистич. товариства. Від 1885 за Б. був встановл. поліцейний нагляд. Видавн. діяльність Б. та його дружини О. Бердяєвої почалася 1890 з виходом у світ у Києві літ.-наук. ж. «По морю и суше», який під тиском поліції був закритий через 3 р. Під час революції 1905–07 подружжя відновило редакц.-видавн. діяльність: почало редагувати й видавати г. «Киевская заря» та першу більшов. газету в Україні «Работник» (червень 1906), у якій було опубл. статтю В. Леніна «Накануне». Всього вийшло 2 номери, і цей орган теж було закрито, а Б. як ред.-видавця притягнуто до карної відповідальності. Рятуючись від суду, він із родиною (1907) виїхав до Москви, де перебував дуже важкі 5 р. Але й за таких умов друкував цікаві й змістовні «Обзоры украинской жизни» в моск. російськомов. ж. «Украинская жизнь». Суд. процес над Б. так і не відбувся. 1912 сім'я повернулася до Києва. Тут Б. працював у місц. пресі, писав театр. огляди. Літ. спадщина Б. практично не вивчена.

Рекомендована література

1. Рибаків М. Невідомий дисидент (Про Сергія Олександровича Бердяєва) // Київ. 1994. № 5/6;
2. Павлюк І. Бердяєв Сергій Олександрович // Укр. журналістика в іменах. Л., 1996. Вип. 3.

І. З. Павлюк

Бібліографічний опис:

Бердяєв Сергій Олександрович / І. З. Павлюк // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2003. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-39198>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).